

Onderwerp Stand van zaken Lelylijn
Ter informatie
Steller Coen Houthoofd

De leden van de raad van de gemeente Groningen
te
GRONINGEN

Telefoon	80 95	Bijlage(n)	1	Ons kenmerk	199725-2023
Datum	12 juli 2023	Uw brief van		Uw kenmerk	

Geachte lezer,

Sinds uw raad op 27 mei 2019 de motie ‘Kijk ook eens naar de Lelylijn!’ aannam met het verzoek aan het college om de ontwikkelingen rondom de Lelylijn positief te benaderen, te volgen en om deze te betrekken in gesprekken met de nodige partners is er veel gebeurd. In de Tweede Kamer is op 17 december 2020 een motie van de heer Amhaouch c.s.¹ aangenomen met het verzoek om samen met de regio een Deltaplan van en voor het Noorden op te stellen waarin de Lelylijn een belangrijk onderdeel is. Bij het opstellen van dit Deltaplan heeft de regio het initiatief genomen². Deze gezamenlijke inspanning van de regionale overheden in Friesland, Drenthe, Flevoland en Groningen had als resultaat de reservering van 3 miljard euro in het regeerakkoord Rutte IV om, samen met de regio, de Lelylijn te realiseren. Dit als belangrijk onderdeel van het Deltaplan Noordelijk Nederland³. Met deze brief informeren wij u over de ontwikkelingen rondom de Lelylijn en de organisatie daarvan.

Oprichting projectorganisatie Lelylijn

Het proces naar het moment dat Groningers daadwerkelijk in de eerste trein stappen is er een van de lange adem en bestaat uit vele tussenstappen verspreid over vele jaren. De eerste tussenstap na de reservering van middelen in het regeerakkoord is het uitvoeren van een onderzoek in het kader van het Meerjarenprogramma Infrastructuur Ruimte en Transport (MIRT). Door Rijk en regio is samen een projectorganisatie ingericht en een projectdirecteur benoemd die verantwoordelijk is om dit MIRT-onderzoek eind 2024 op te leveren. De projectorganisatie bestaat uit een evenwichtige mix van ter zake kundige medewerkers van zowel Rijk als regio.

¹ Kamerstukken II, vergaderjaar 2020-2021, nr. 35570-A-27

² Bouwstenen voor het Deltaplan (kenmerk: 176878-2021)

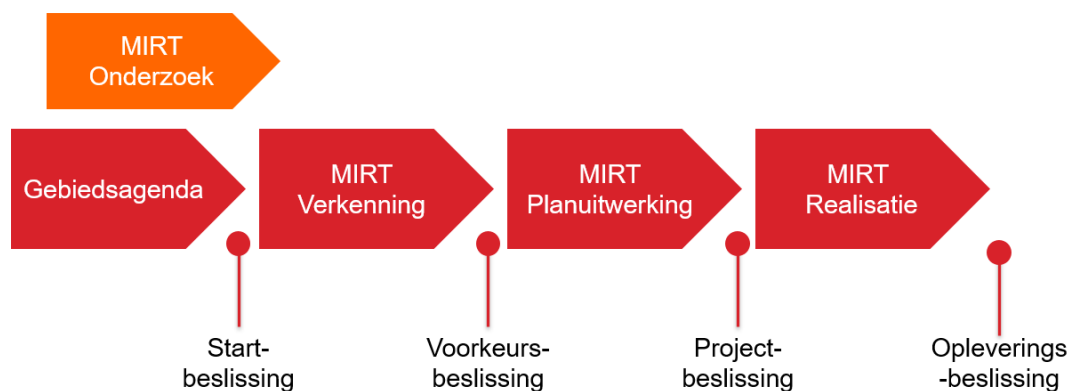
³ Verdiepend onderzoek Deltaplan Noordelijk Nederland (kenmerk: 112405-2022)

Volgvel 1

Onder regie van de projectorganisatie voeren experts en specialisten uit de markt alle noodzakelijke onderzoeken, verkenningen, ramingen et cetera uit. Rondom de projectorganisatie zit een structuur waarin rijk en regionale overheden regelmatig meekijken met en adviseren op het werk van de projectorganisatie. Tussensproducten van de projectorganisatie liggen ter bespreking in de stuurgroep met bestuurders van Rijk en regio.

Hoe werkt het MIRT?

De aanleg van grote infrastructurele projecten verloopt in Nederland via de MIRT-werkwijze. Een project doorloopt daarbij verschillende stadia van de MIRT-systematiek voordat het werkelijk wordt uitgevoerd. Figuur 1 laat de stappen zien die een project moet doorlopen in een MIRT-proces. In het Bestuurlijk Overleg Leefomgeving op 16 juni 2022⁴ is besloten om te starten met een MIRT-onderzoek voor de Lelylijn. Daarmee bevindt de Lelylijn zich nu in het eerste stadium van de MIRT-systematiek.

Figuur 1: Stappen in het MIRT-proces

Waar bestaat het MIRT-onderzoek Lelylijn uit?

Het MIRT onderzoek van de Projectorganisatie Lelylijn bestaat uit een NOVEX-aanpak en een bereikbaarheidsonderzoek. Door het Rijk wordt de Lelylijn niet gezien als regulier infrastructureproject maar als NOVEX-opgave. Dit betekent dat er integraal onderzoek wordt gedaan naar de brede ruimtelijke en economische impact van de Lelylijn. Het MIRT-onderzoek is daarmee verbreed naar vragen als welke kansen een Lelylijn biedt voor sociaaleconomische structuurversterking, verstedelijkingsopgaven en natuurontwikkeling. Uiteindelijk moet dit resulteren in een ontwikkelperspectief voor het hele gebied rondom de Lelylijn.

In het bereikbaarheidsonderzoek worden verschillende basisalternatieven en dienstregelingen van de Lelylijn onderzocht. Doel van dit onderzoek is om te trechteren van mogelijke naar relevante varianten. Deze brede benadering is een vereiste vanuit het MIRT. Naast het onderzoek naar varianten en dienstregelingen wordt er gewerkt aan een kostenraming van de Lelylijn.

⁴ Kamerstukken II, vergaderjaar 2021-2022, nr. 34682-98

Volgvel 2

Uiteindelijk komen de NOVEX-aanpak en het bereikbaarheidsonderzoek samen met als resultaat een aantal varianten van de Lelylijn op basis waarvan een MIRT-verkenning gestart kan worden. Om de stap van MIRT-onderzoek naar MIRT-verkenning te zetten is het noodzakelijk dat er zicht is op 75% van de financiering van het project.

Er wordt gekoerst om de startbeslissing voor een MIRT-verkenning te maken in het Bestuurlijk Overleg MIRT in eind 2024. De MIRT-verkenning is de volgende stap in het proces om tot realisatie van de Lelylijn te komen. Tijdens de MIRT-verkenning worden verschillende varianten uit het MIRT-onderzoek verder onderzocht en wordt er gewerkt naar ten minste één voorkeursvariant. Het is nog onduidelijk wanneer en of deze voorkeursbeslissing wordt genomen.

PWE

De projectorganisatie Lelylijn is naast het uitvoeren van het MIRT-onderzoek ook verantwoordelijk voor het betrekken van de omgeving bij de Lelylijn. Daarbij is gekozen om bij het begin van het onderzoek al de participatie te starten. Als eerste stap hiervan konden inwoners in heel Nederland meedenken over de Lelylijn aan de hand van een Participatieve Waarde Evaluatie (PWE). Bij een PWE worden inwoners als het ware op de stoel van een bestuurder gezet en zien ze welke vraagstukken beleidsmakers aan de tekentafel allemaal tegenkomen. Uit deze PWE⁵ blijkt dat inwoners uit heel Nederland het belangrijk vinden dat de Lelylijn een snelle verbinding moet worden met positieve effecten op het milieu en met zo min mogelijk schade aan de natuur. In de mededeling naar uw Raad op 15 mei is er aanvullende informatie te vinden over dit PWE-onderzoek.

TEN-T netwerk

Buiten de projectorganisatie Lelylijn en het MIRT-onderzoek zetten Rijk en Regio zich ook gezamenlijk in voor een internationale verbinding van de Lelylijn met Hamburg en Scandinavië. Hiervoor is vanuit het Rijk en de regio een gezamenlijke lobby opgezet richting de Europese Unie om de Lelylijn op te nemen in het TEN-T netwerk.

Het TEN-T netwerk van de Europese Unie is het geplande transportnetwerk van wegen, spoorlijnen, luchthavens en waterinfrastructuur. Mede dankzij deze succesvolle lobby stemde het Europees parlement op 13 april 2023 voor de opname van de Lelylijn in het uitgebreide TEN-T kernnetwerk. Hierdoor komt het project Lelylijn mogelijk in aanmerking voor Europese subsidies uit het Connecting Europe Facility (CEF) fonds. Met de opname van de Lelylijn in het TEN-T netwerk is de internationale treinverbinding met Hamburg en Scandinavië weer een stap dichterbij.

Inzet gemeente Groningen

De bereikbaarheid van Groningen, als zesde gemeente van Nederland, is niet alleen van belang voor de regio, maar ook op landelijk niveau. Voor het ontwikkelpotentieel van Nederland is het van belang dat de agglomeraties met de grootste ontwikkelkracht, waartoe onze regio behoort, aan elkaar worden gekoppeld via snelle, hoogstaande OV-verbindingen. Zulke OV-verbindingen met andere agglomeraties versterken onze positie en waarborgen deze voor de toekomst.

⁵ Kamerstukken II vergaderjaar 2022-2023, nr. 36200-A-73

Volgvel 3

Ook willen we voor reizen over lange afstanden minder afhankelijk zijn van de auto en alternatieven ontwikkelen voor vliegbewegingen (binnen Europa)⁶. Wij hebben ons dan ook, samen met onze regionale partners, consequent ingezet om deze ambitie voor het voetlicht te brengen en blijven dat doen. Dat Rijk en regio met een MIRT onderzoek samen de voorbereidende stap naar een MIRT-verkenning zetten omarmen wij dan ook van harte.

Om dat kracht bij te zetten zijn wij als gemeente goed vertegenwoordigd in zowel de bestuurlijke als voorbereidende ambtelijke overleggen rond de Lelylijn. Daar zetten we ons in voor een voortvarende aanpak van het MIRT-onderzoek. Kader voor het handelen binnen de verschillende overleggen zijn de uitgangspunten en kaders zoals uw Raad dat ons mee heeft gegeven in bijvoorbeeld de omgevingsvisie en mobiliteitsvisie. Voorop staat dat de Lelylijn meer is dan een infrastructuurproject. De substantiële verbetering in bereikbaarheid en connectiviteit versterken het economisch groeipotentieel, de agglomeratiekracht en de arbeidsmarkt van zowel Groningen als de regio. Zo is de Lelylijn een structuurversterkend element voor de toekomst van onze gemeente op vele andere vlakken zoals wonen, onderwijs, cultuur en duurzaamheid. Dit betekent dat een Lelylijn moet resulteren in het behalen van een substantiële reistijdwinst tussen Groningen en Amsterdam van minimaal 30 minuten. Daarnaast is het van groot belang hoe de halteplaatsen van de Lelylijn in onze gemeente zich verhouden tot het onderliggende vervoerssysteem zodat deze een positieve bijdrage levert aan het daily-urban system. Daarnaast is de Lelylijn niet enkel een spoorverbinding tussen Amsterdam en Groningen maar ook de eerste stap in een internationale verbinding met Hamburg en Scandinavië. Deze integrale benadering van de Lelylijn betekent dat we zowel aandacht blijven vragen voor de NOVEX-aanpak en de samenhang zoeken met de andere projecten uit het Deltaplan zoals de Nedersaksenlijn.

Inpassing Lelylijn

We zijn ons ervan bewust dat het realiseren van een nieuwe spoorlijn grote inpassingsvraagstukken met zich meebrengt. Inpassing is niet alleen het landschap maar ook het stedelijk weefsel van bedrijventerreinen en woonbuurten van onze gemeente. Concreet betekent dit dat, op bijvoorbeeld de Suikerzijde, Westpoort, het Hoofdstation en in Hoogkerk, de Lelylijn uitstekende inpassing vraagt. De Lelylijn mag geen onnodige en nadelige barrière vormen. Daarom gaan we op zoek naar kansen die de landschappelijke en stedelijke inpassing van de Lelylijn mogelijk kan bieden voor de gebieden rondom de Lelylijn. Voor het functioneren van ons mobiliteitssysteem heeft het de voorkeur dat reizigersstromen zich niet concentreren op één punt en daarom zoeken we naar kansen om het daily-urban system van en naar onze gemeente te versterken. Dit sluit aan bij de uitgangspunten van onze mobiliteitsvisie. In dat licht is een stoptrein op de Lelylijn die bijvoorbeeld Station Suikerzijde aandoet en mogelijk ook doorrijdt naar Station Europapark wenselijk.

Vervolg

Komende tijd zal de projectorganisatie Lelylijn verder werken aan de NOVEX-aanpak en het bereikbaarheidsonderzoek. Wij zijn positief over de Lelylijn en zien kansen voor het vervoerssysteem in heel de gemeente Groningen.

⁶ Mobiliteitsvisie Groningen Goed op Weg (kenmerk: 561648-2021)

Volgvel 4

De uitgangspunten van het project Lelylijn sluiten goed aan bij onze ambities op het gebied van economie, duurzaamheid, wonen, werken en leefbaarheid. Daarom blijven we intensief samenwerken met Rijk en regio om ons in te zetten voor de realisatie van de Lelylijn. Ook blijven we ons richten op een actieve gezamenlijke lobby richting Europa om de internationale treinverbinding met Hamburg en Scandinavië een stap dichterbij te brengen.

Op 2 november 2023 wordt er een congres georganiseerd over het Deltaplan en de projecten Lelylijn, Nedersaksenlijn en versnelling van bestaand spoor. Hier worden u en andere raads- en statenleden van alle betrokken gemeenten en provincies geïnformeerd over de voortgang van het Deltaplan en de projecten. Hiervoor ontvangt u een uitnodiging.

In de bijlage vindt u een zomerbrief van de projectorganisatie Lelylijn aan alle raden en staten van de betrokken provincies en gemeenten. In deze zomerbrief vindt u meer informatie over de stand van zaken van het MIRT-onderzoek en over de eerste resultaten die afgelopen half jaar zijn behaald. Verder kunt u op de website <https://delelylijn.nl/> van de projectorganisatie de nieuwste ontwikkelingen rondom de Lelylijn op de voet volgen. Hier worden onder andere de tussenproducten van het MIRT-onderzoek van de projectorganisatie gepubliceerd. Daarnaast zullen wij u regelmatig actief informeren over nieuwe ontwikkelingen rondom het Deltaplan, de Lelylijn, de Nedersaksenlijn en de versnelling van het bestaande spoor. Een logisch eerstvolgend moment hiervoor is om de Lelylijn ook te agenderen bij de jaarlijkse sessie met uw raad over de lobby op het gebied van Verstedelijking en Mobiliteit in september.

We vertrouwen erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van Groningen,

burgemeester,
Koen Schuiling

secretaris,
Christien Bronda

Deze brief is elektronisch aangemaakt en daarom niet ondertekend.